

Sygn. akt I ACz 1074/18

POSTANOWIENIE

Dnia 11 października 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie :

Przewodniczący: SSA Roman Sugier (spr.)

Sędziowie: SA Lucyna Świdowska-Pilis

SO del. Aneta Pieczyrak-Pisulińska

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2018 r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku M. K. jako pełnomocnika wyborczego Komitetu Wyborczego Wyborców S. N. B.

przy uczestnictwie

Komitetu Wyborczego Wyborców A. U. Wybierzmy lepszą przyszłość

o wydanie orzeczenia w trybie wyborczym

na skutek zażalenia uczestnika na postanowienie Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 8 października 2018 roku sygn. akt I Ns 6/18

p o s t a n a w i a :

1) zmienić zaskarżone postanowienie o tyle, że:

a) pominąć zakaz o jakim mowa w punkcie 1 .b. a zakaz w punkcie 1.c. oznaczyć jako 1.b.,

b) pominąć nakazane sprostowanie o jakim mowa w punkcie 3. podpunkt 2) a punkt 3.3) oznaczyć jako 3.2),

2) oddalić zażalenie w pozostałej części,

3) oddalić wniosek uczestnika postępowania o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

SSO del. Aneta Pieczyrak-Pisulińska SSA Roman Sugier SSA Lucyna Świdowska-Pilis

Sygn. akt I ACz 1074/18

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 8 października 2018 r. Sąd Okręgowy

w C. w trybie przepisu art. 111§ 1 Kodeksu wyborczego zakazał uczestnikowi postępowania- Komitetowi Wyborczemu Wyborców A. . Wybierzmy lepszą przyszłość rozpowszechniania nieprawdziwych informacji, iż w okresie kadencji A. U. jako Burmistrza (lata 2010-2014):

a) przekazano środki unijne na realizację ulic: w B. – (...), S., S., (...); w O.: K., (...), (...); w Ł.: Z. wraz z odwodnieniem; w G.: (...), W., (...), w C.: D., N., (...), droga do W. i ulica (...);

b) wyremontowano dach Szkoły Podstawowej nr (...) w B.,

c) w związku z wykonaniem planu rewitalizacji i oczyszczenia stawu wraz z zagospodarowaniem terenu wokół zbiornika, została zagwarantowana kwota 12 mln złotych, na którą środki pochodziły ze Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na lata 2013-2020 przeznaczony na realizację planu zatwierdzonego przez (...) w K. oraz Ministerstwo Ochrony Środowiska.

Sąd orzekł przepadek materiałów wyborczych w postaci wydrukowanych ulotek wyborczych zatytułowanych „Kandydatka na Burmistrza B. A. U. Wybierzmy lepszą przyszłość” należących do komitetu wyborczego Wyborców A. U. Wybierzmy lepszą przyszłość (pkt 2.)

Ponadto Sąd pierwszej instancji nakazał uczestnikowi postępowania, aby w terminie 24 godzin od uprawomocnienia się postanowienia wydanego w niniejszej sprawie, opublikował na swój koszt sprostowanie nieprawdziwych informacji wymienionych w punkcie 1 pozwu, poprzez zamieszczenie do 20 października 2018r. na :

a. stronie internetowej (...)

b. stronie internetowej (...)

na stronie internetowej, ogłoszenia w ramce, czcionka Times New Roman, o wymiarach 16 cm wysokości i 8 cm szerokości, czcionką w rozmiarze nie mniejszym niż 14 punktów oświadczenia o treści: „Komitet Wyborczy Wyborców A. U. Wybierzmy lepszą przyszłość oświadcza, że rozpowszechniane przez niego informacje są nieprawdziwe. Nieprawdą jest bowiem, iż w okresie kadencji A. U. jako Burmistrza (lata 2010-2014):

1). przekazano środki unijne na realizację ulic: w B.- (...), S., (...), (...); w O.: K., Kawowa, Przechodnia; w Ł.: Z. wraz z odwodnieniem; w G.: (...), W., (...), w C.: D., N., (...), droga do W. i ulica (...);

2). wyremontowano dach Szkoły Podstawowej nr (...) w B.;

3). w związku z wykonaniem planu rewitalizacji i oczyszczenia stawu wraz z zagospodarowaniem terenu wokół zbiornika została zagwarantowana kwota 12 mln złotych, na którą środki pochodziły ze Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na lata 2013-2020 przeznaczonych na realizację planu zatwierdzonego przez (...) w K. oraz Ministerstwo Ochrony Środowiska (pkt 3.) Dalej idący wniosek Sąd Okręgowy oddalił (pkt 4.) oraz zniósł wzajemnie koszty postępowania (pkt 5.).

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy podał, że wnioskodawca pełnomocnik wyborczy Komitetu Wyborczego Wyborców S. N. B. Z. K. we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie art. 111 §1 Kodeksu wyborczego wnosila o zakazanie Komitetowi Wyborczemu Wyborców A. U. Wybierzmy lepszą przyszłość rozpowszechniania nieprawdziwych informacji dotyczących przekazania środków unijnych na realizację wyspecyfikowanych we wniosku inwestycji drogowych, wyremontowania dachu Szkoły Podstawowej nr (...) w B., zaplanowania budowy parku miejskiego z Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych oraz zagwarantowania kwoty 12 milionów złotych w związku z wykonaniem planu rewitalizacji i oczyszczenia stawu wraz z zagospodarowaniem terenu wokół zbiornika. Zdaniem wnioskodawcy nieprawdziwe są informacje, że wszystkie te działania miały miejsce w latach 2010-2014, tj. w okresie kadencji A. U. jako Burmistrza B..

Wnioskodawca domagał się też orzeczenia przepadku materiałów wyborczych w postaci ulotek zawierających zakwestionowane informacje, opublikowania przez uczestnika postępowania sprostowania o wskazanej treści i formie we wskazanej gazecie oraz stronach internetowych, wpłacenia na rzecz wskazanego stowarzyszenia kwoty 10.000 złotych oraz zasądzenia kosztów postępowania.

Uczestnik postępowania wnosił o oddalenie wniosku i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania utrzymując, że ulotki o jakich w nim mowa nie zawierają informacji nieprawdziwych i stanowią zgodny z prawem sposób agitacji wyborczej.

Sąd pierwszej instancji uznał wniosek za zasadny częściowo.

Ustalił, że S. S. pełni aktualnie funkcję Burmistrza B.

i jest kandydatem na Burmistrza z ramienia Komitetu Wyborczego Wyborców S. N. B..

Uczestnik postępowania Komitet Wyborczy Wyborców (...) Wybierzmy lepszą przyszłość w związku z prowadzoną kampanią wyborczą w wyborach samorządowych, które odbędą się 21 października 2018 r. rozpowszechnia ulotkę wyborczą kandydata na urząd burmistrza A. U., w której znalazły się zapisy o treści:

1) „do realizacji w latach 2014 – 2018 „ pozostałe ulice – z protokołów zniszczeń, które złożyłam w latach 2010 – 2013 . Przekazano na ten cel środki unijne i państwowe. Wystarczyło tylko je wykonać – do tych ulic należy zaliczyć; w B.- (...), S., (...), (...); w O.: K., (...), (...); w Ł.: Z. wraz z odwodnieniem; w G.: (...), W. (...), w C.: D., N., (...), droga do W. i ulica (...)

2) wyremontowano dach Szkoły Podstawowej nr (...) w B.;

3) zaplanowano budowę parku miejskiego w Zintegrowanych Inwestycjach Terytorialnych,

4) w związku z wykonaniem planu rewitalizacji i oczyszczenia stawu wraz zagospodarowaniem terenu wokół zbiornika została zagwarantowana kwota 12 mln złotych, na którą środki pochodziły ze Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na lata 2013-2020 przeznaczonych na realizację planu zatwierdzonego przez (...) w K. oraz Ministerstwo Ochrony Środowiska.

W istocie środki przeznaczone na renowację ulic pochodziły z funduszu likwidacji klęsk żywiołowych. W poprzedniej kadencji kiedy Burmistrzem B. była A. U., złożone zostały protokoły zniszczeń, które otworzyły drogę do ubiegania się o środki pozwalające na odnowienie ulic zniszczonych przez powódź. Obecne władze przeprowadziły zaś praktycznie cały proces pozyskania tych środków. Nie jest więc prawdziwa informacja, że w czasie kadencji poprzedniego burmistrza uzyskano niezbędne środki i pozostało jedynie wykonać niezbędne inwestycje drogowe. Nie jest też prawdziwe twierdzenie polegające na przypisaniu poprzedniemu burmistrzowi zasług związanych z wyremontowaniem dachu Szkoły Podstawowej nr (...) w B.. W latach 2010-2014 jedynie zaplanowano remont dachu tej szkoły.

Nieprawdziwa jest też zawarta w ulotce informacja o zagwarantowaniu kwoty 12 milionów złotych na rewitalizację i oczyszczenie stawu. Wprawdzie projekt dotyczący tego przedsięwzięcia był przygotowywany w latach 2010-2014, ale nawet w ramach tego projektu nie ma mowy o tego rodzaju kwocie na realizację tego zadania ani o jej zagwarantowaniu.

Informacja dotycząca projektu Parku Miejskiego jest prawdziwa. Planowanie takiej inwestycji potwierdza zebrany materiał dowodowy, a jej prawdziwości nie niweczy to czy projekt tego rodzaju mógł być zrealizowany w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Mając powyższe na względzie i odwołując się do brzmienia przepisu art. 111 §1 Kodeksu wyborczego Sąd Okręgowy uznał, że dla usunięcia skutków opublikowania nieprawdziwych informacji celowym jest nakazanie przepadku wydrukowanych ulotek i opublikowanie stosownego sprostowania na terenie którego dotyczą wybory samorządowe.

W pozostałej części wniosek oddalono jako bezzasadny, a w części dotyczącej zapłaty jako niedostatecznie uzasadniony.

Mając na względzie wynik postępowania Sąd zniósł wzajemnie związane z nim koszty poniesione przez wnioskodawcę i uczestnika.

Postanowienie Sądu pierwszej instancji zostało zaskarżone w całości przez uczestnika postępowania Komitet Wyborczy Wyborców A. U. Wybierzmy lepszą przyszłość.

W zażaleniu zarzucono:

1) nieważność postępowania z uwagi na naruszenie przepisów art. 379 pkt 2 k.p.c. , 64 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c.,

2) naruszenie zasady kontrydiktoryjności, tj. art. 232 k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c. poprzez rozpatrywanie prawdziwości stwierdzenia „wystarczyło je wykonać” pomimo braku takiego zarzutu we wniosku,

3) błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na przyjęciu, iż w ulotce zostały zamieszczone informacje nieprawdziwe, tj.: dotyczące przekazania środków unijnych na realizację ulic w B.: (...), S., (...) (...), w O.: K., (...), (...), w Ł.: Z. wraz z odwodnieniem, w G.: (...), W., (...), w C.: D., N., (...), droga do W., ul. (...),

4) błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na przyjęciu, iż w ulotce zostały zamieszczone informacje nieprawdziwe, tj.:

– wyremontowano dach Szkoły Podstawowej nr (...) w B. oraz naruszenie przepisów postępowania procesowego, tj. art. 233 §1 k.p.c. i art. 6 k.c. poprzez uznanie, iż Wnioskodawca wykazał nieprawdziwość kwestionowanych we Wniosku wypowiedzi,

5) błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na przyjęciu, iż w ulotce zostały zamieszczone informacje nieprawdziwe, tj.

– w związku z wykonaniem planu rewitalizacji i oczyszczenia stawu wraz z zagospodarowaniem terenu wokół zbiornika, że została zagwarantowana kwota 12 mln złotych, na którą środki pochodziły ze Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na lata 2013-2020 przeznaczonych na realizację planu zatwierdzonego przez (...) w K. oraz Ministerstwo Ochrony Środowiska,

oraz naruszenie przepisów postępowania procesowego, tj. art. 233 §1 k.p.c. i art. 6 k.c. poprzez uznanie, iż Wnioskodawca wykazał nieprawdziwość kwestionowanych we Wniosku wypowiedzi.

Powołując się na powyższe skarżący wnosił o uchylenie postanowienia i odrzucenie wniosku, ewentualnie o uchylenie postanowienia, zniesienie postępowania przed Sądem Okręgowym w całości i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Jako kolejne ewentualne żądania skarżący domagał się zmiany postanowienia i oddalenie wniosku w całości lub części oraz zasądzenia kosztów na jego rzecz lub uchylenia postanowienia i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny w Katowicach zważył, co następuje:

Zażalenie jest zasadne w nieznacznym zakresie.

Zarzut nieważności postępowania nie jest trafny. Oparty jest on na stwierdzeniu, że pełnomocnictwa procesowego dla radcy prawnego, który skierował wniosek do Sądu, udzieliła osoba, która nie była do tego uprawniona. Pod pełnomocnictwem procesowym podpisała się bowiem M. K. bez wskazania, że działa jako pełnomocnik wyborczy Komitetu Wyborczego Wyborców S. N. B.. Nie zostało to też wprost wskazane w treści pełnomocnictwa procesowego.

Podano w nim jednak, iż pełnomocnictwo dotyczy sprawy o wydanie orzeczenia w trybie art. 111 §1 Kodeksu wyborczego.

Udzielenie pełnomocnictwa stanowi jednostronne oświadczenie woli upoważniające pełnomocnika do działania w imieniu umocowanego. Zgodnie z art. 65 §1 k.c. oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których zostało złożone, zasady współżycia społecznego i ustalone zwyczaje.

Zgodnie z art. 65 §2 k.c. w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na dosłownym brzmieniu.

W literaturze i orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że pełnomocnictwo jedynie upoważnia pełnomocnika do działania w imieniu reprezentowanego, ale go do tego nie zobowiązuje. Zobowiązanie wynika bowiem z reguły z towarzyszącej udzieleniu pełnomocnictwa umowy zlecenia w ramach której pełnomocnik zobowiązuje się do podjęcia z wymaganą starannością działań wynikających z umowy.

W okolicznościach sprawy należy domniemywać, że pełnomocnik procesowy ustanowiony przez M. K. nie ograniczył się tylko do przyjęcia pełnomocnictwa, ale także do podjęcia działań zmierzających do wytoczenia sprawy w trybie art. 111 §1 Kodeksu wyborczego.

Zgodnie z tym przepisem w razie rozpowszechniania w trakcie kampanii wyborczej materiałów wyborczych zawierających informacje nieprawdziwe, kandydat lub pełnomocnik wyborczy zainteresowanego Komitetu wyborczego ma prawo wnieść do sądu okręgowego wniosek o wydanie orzeczenia o jakim mowa w tym przepisie.

Z akt sprawy wynika, że M. K. jest pełnomocnikiem wyborczym Komitetu Wyborczego Wyborców S. N. B. (k. 11).

Treść wniosku skierowanego do sądu świadczy o tym, że pełnomocnik procesowy uznał się za umocowanego do działania w imieniu M. K. pełnomocnika wyborczego a nie kandydata w wyborach. W ocenie Sądu Apelacyjnego naprowadzone wyżej okoliczności uzasadniają takie stanowisko, co przemawia za uznaniem, że pełnomocnik pozwanej działał w ramach umocowania a to zostało udzielone przez M. K. jako pełnomocnika wyborczego a nie jako osobę prywatną. Przedstawiona w zażaleniu odmienna wykładnia oświadczenia woli złożonego przez M. K. byłaby wyrazem nadmiernego formalizmu wypaczającego w okolicznościach sprawy sens udzielonego pełnomocnictwa.

Nie zasługuje na uwzględnienie także zarzut naruszenia zasady kontrydiktoryjności wynikający m.in. z art. 232 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. mający polegać na tym, że Sąd Okręgowy w motywach zaskarżonego postanowienia powołał się na zawarte w ulotkach wyborczych stwierdzenie „wystarczyło je tylko wykonać” w kontekście inwestycji drogowych. W przekonaniu skarżącego wnioskodawca nie kwestionował tego rodzaju sformułowania zawartego w materiałach wyborczych a Sąd Okręgowy powołał się na nie przypisując uczestnikowi nieprawdziwe twierdzenie o pozyskaniu środków na remonty dróg zniszczonych w czasie powodzi. W istocie zaś przyznanie środków na te remonty było konsekwencją raportów szkodowych sporządzonych w czasie kadencji A. U. jako burmistrza.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu pierwszej instancji, że ocena prawdziwości poszczególnych informacji nie może się ograniczać do treści pojedynczych zwrotów zawartych w kwestionowanych materiałach wyborczych bez uwzględnienia w jaki sposób będą one zrozumiane przez wyborcę, który zapoznał się z całością agitacji zawartej w ulotce. Wymaga tego uczciwość w ramach prowadzonej agitacji wyborczej i rzetelność kampanii w wyborach samorządowych.

Odnośnie tej kwestii w ulotce zawarto wytłuszczonym drukiem sformułowania:

„Szanowni Państwo obecna władza przypisuje sobie zasługi, których nie są autorami. Do realizacji w latach 2014-2018 pozostały ulice – z protokołów zniszczeń, które złożyłam w latach 2010-2013. Przekazano na ten cel środki unijne i państwowe. Wystarczyło je tylko wykonać – do tych ulic należy zaliczyć:” po czym następuje wymiana ulic, których mają dotyczyć prace remontowe.

Zestawienie stwierdzenia, że w związku z protokołami zniszczeń sporządzonymi w okresie kadencji A. U. przekazano środki państwowe i unijne i wystarczyło jedynie je wykonać (sfinansowane roboty) wyborca nie może rozumieć inaczej niż w ten sposób, że za poprzedniej kadencji zapewniano środki na remont dróg zniszczonych powodzią.

Z akt sprawy wynika natomiast, że w tamtym okresie sporządzono jedynie protokoły szkód powodziowych a środki na ich likwidację były przyznawane już w okresie, kiedy burmistrzem była S. S. a ich pozyskanie było uzależnione od spełnienia warunków postawionych przez władze państwowe samorządowi B..

Dlatego też zarzut sprzeczności ustaleń z treścią zebranego materiału dowodowego dotyczący tej kwestii należy uznać za chybiony, podobnie jak towarzyszące mu zarzuty naruszenia przepisu art. 233 k.p.c. i art. 6 k.c.

Wbrew zarzutom zażalenia żądane sprostowanie odnoszące się jedynie do zanegowania pozyskania środków unijnych na remonty dróg nie oznacza, że kwestionowane informacje są prawdziwe co do pozyskania środków krajowych na ten cel.

W nakazanym sprostowaniu zakwestionowanego uzyskanie środków unijnych na ten cel w poprzedniej kadencji, gdyż takie było żądanie wniosku. Zgodnie z przepisem art. 321 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy nie mógł orzec ponad żądanie wniosku.

Zarzut zażalenia dotyczący błędu w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że w aktach zostały zamieszczone nieprawdziwe informacje dotyczące wyremontowania dachu Szkoły Podstawowej nr (...) w B. oraz związany z tym zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. i art. 6 k.c. należy uznać za zasadny.

Wprawdzie remont przeprowadzono w 2015 r. tj. w czasie kadencji kolejnego burmistrza B. jednakże podjęcie się tego remontu i zaplanowanie środków budżetowych na ten cel w budżecie Miasta na 2015 r. miało miejsce jeszcze w 2014 r. Nie jest więc nieprawdziwa informacja, że za włodarza B. komitet Wyborczy Wyborców A. U. traktuje wyremontowanie dachu wspomnianej szkoły. Dla Sądu Apelacyjnego oczywistym jest, że umieszczenie w projekcie budżetu określonego zadania inwestycyjnego, które zostało ostatecznie zaakceptowane i zrealizowane może być traktowane jako przejaw skuteczności w realizacji zadań samorządowych.

W kwestionowanej ulotce mowa jest zaś o tym, że remont ten „wykonano” nie, że wykonano w okresie kadencji kandydata, którego popiera uczestnik postępowania. Nie zachodzi więc w tym przypadku sytuacja w której wyborcy otrzymują w ramach agitacji wyborczej informacje nieprawdziwą.

Zarzuty zażalenia dotyczące zagwarantowania środków kwocie 12 milionów złotych dotyczących planu rewitalizacji i oczyszczania stawu oraz zagospodarowania terenu wokół zbiornika nie mogą być uznane za prawdziwe wobec treści zeznań A. U., które nie potwierdziły zapewnienia środków w tej kwocie na ten cel.

Mając powyższe na względzie Sąd apelacyjny na mocy art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że w punkcie 1 postanowienia Sądu okręgowego usunął zakaz oznaczony literą „b.” a zakaz oznaczony literą „c.” oznaczył literą „b.” W punkcie 3 postanowienia usunął sprostowanie o jakim mowa w podpunkcie 2) a podpunkt 3) oznaczył jako „2”.

Dalej idące zażalenie oddalono na mocy art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Wniosek uczestnika postępowania o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego oddalono na mocy art. 98 k.p.c. w związku z jego wynikiem.

SSO del. Aneta Pieczyrak-Pisulińska SSA Roman Sugier SSA Lucyna Świdowska-Pilis